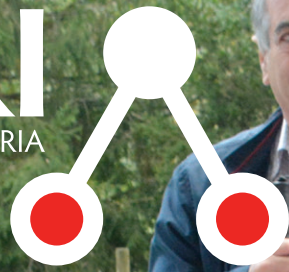

AIURRI

BETERRI-BURUNTZAKO ASTEKARIA

Ackzesible taldeak argitara eman du urteotako lana

Mugikortasun murriztua duten herritar taldea antolatu da Andoainen, irsgarritasunaren aldeko lan isila eginez / 2-4

Amaia Agirre gogoan

Ezbeharrak eragin handia izan du, Urnietan / 10-11

Elikagai bilketari ekin dio Hurria-Sahara elkarteak, oraingoan, soilik ikastetxeen bitartez / 6

C2ak kaltetutakoen plataformak dekalogoak aurkeztu eta babesak jasotzeari ekin dio / 8-9

kutxabank
MASTERS
TXAPELKETA 2023

URTARRILAK 28 LARUNBATA
16:30ETIK AURRERA

GALARRETA JAI ALAI HERNANI

1. PARTIDUA (40 TANTO)
URRUTIA II - MARTIRENA vs
ZALDUA II - LABAKA

MASTER TXAPELKETA (30 TANTO)
BARRENETXEA IV vs EZKURRA II

3. PARTIDUA (40 TANTO)
URRIZA - ZUBIRI vs
ANSA II - ZALDUA

ORONIA | ERREMONTEA BIZIRIK

Orona | PAPELERA GUIPUZCOANA DE ZICUÑAGA, S.A.U. | sukia | AIURRI

Iñigo Iruretagoiena, Imanol Fernandez, Juanjo Guirado eta Oihana Jauregi. Azaleko argazkian Peio Jauregirekin batera ageri dira, hamar urtetan atondu dituzten zenbait txostenekin batera. **AJURRI**

Xabier Lasa ANDOAIN

Elkartea mugikortasun arazoak dauzkaten nahiz ez dauzkaten pertsonak osatzen dute, eta hamar urtetik gora daramate Andoain bizigarriago eta irisgarriago baten alde ekimenak burutzen, isileko lanari helduta. Aitortu dutenez, arlo horretan asko aurreratu da denboraldi horretan, elkarteak udalari planteatu dizkion proposamenei esker, besteak beste.

Taldearen sortze-prozesua

Egun, elkarteko kide diren Juanjo Guirado, Imanol Fernandez, Oihana Jauregi, Iñigo Iruretagoiena eta Peio Jauregi batu zaizkigu, elkartearen asmo eta ibilbidearen eta etorkizuneko planteamenduen gainean mintzatzeko.

2012 aldera eratu zela elkartea eta horretarako mugikortasunaren alorra alde banatetik jorrazten ari ziren hiru pertsona batu zirela esanez ekin diote elkarrizketari.

Iruregoienak hartu du hitza: "Gurpildun aulkian ibiltzen garen Oskar Letamendi eta biok,

Mugikortasuna errazteko xedean, jendaurrean aurkeztu dute Ackzesible taldea

"Ackzesible Andoain Irisgarria" izeneko elkartea plazara irten da. Berez, zenbait herritarrek 2012an jarri zuten abian elkartea, mugikortasuna murriztuta daukaten andoaindarren eskubideak bermatzeko asmoz. Horretan jardun dute, plazara irten diren arte

behin, gu bezalakoek mugitzeko herrian geneuzkan arazoekin kezkatuta, zera erabaki genuen: argazki kamera eskuetan hartu, eta herriko traba arkitektonikoen inbentario modukoa egitea. Horretarako, herria zeharkatu genuen, Sorabilla abiapuntu izanik, eta Bazkardo-Kaletxiki bitarte. Ondoren, etxean, google maps aplikazioaz baliatuz, argazkiak kokatu eta hiru koloreez jositako Andoain marraztu genuen: berdea (irisgarria), laranja (erdipurdi) eta gorria (ez irisgarria). Informazio guztia eskuan edukita, udaletxeko bidea hartu, eta bilera eskatu genuen. Irtenbideak topatzeko proposamenekin joan ginen".

Denbora beretsuan, Peio Jauregi ere bazebilen gaia lantzen. "Gure aitak (Pedro Jauregi) gurpildun aulki batean egin zituen bere azken urteak, eta ahal nuen neurrian lagundu egin nion, bizimodua ahalik eta normalizatuena egin zezan. Kaleraren irtetan zenean, hiru ibilbide erabiltzeko ohitura zeukan nagusiki, erosketetara, elkartera eta banketxera alegia, eta Hortaz, bidean zeuzkan zailtasunak identifikatzen zituen idatzia aurkeztu nion Udalari. Aita hil zen, baina eskubide horien aldeko sentiberatasuna utzi zidan "oinordetzan". Denbora hartan Oskar eta Iñigo ezagutu nituen, eta planteamenduekin bat gertozenez, hiruok elkarrekin segitzea adostu genuen".

Hirukoak martxan jarritako ekimenera Imanol Fernandez, Juanjo Guirado eta Oihana Jauregi batu dira geroztik, eta nork bere ekarpena egin du.

Hasieran, planteamendu xumeak

Ez zuten denbora askorik igaro behar izan zehazterakoan zein zen Andoain mugikortasunaren alorrean egin beharreko diagnostikoa: "Andoain premiazko izugarria zegoen gauzak hobetzeko, aulki gurpildunek ezin baitzuten espaloi askotatik ibili, hainbat zebra-bide gurutzatu, hainbat komertzioetara sartu, udal eraikinetara sartu edo barruan ibili... Hainbat ibilbideetan errepidera irten behar izaten zuten derrigor, eta arriskutsua gertatzen zen ekintza hori".

Bestalde, giza eskubideen aldetik ere, legedia ondo aztertu zuten: "Nazioarteko nahiz gertuagoko legeen xedea gune pu-

Iruretagoiena eta Fernandez, Kaletxikin dauden traba arkitektonikoak identifikatzen. AIURRI

blikoetan (inguruneetan, espazio publikoetan, eraikinetan...) irisgarritasuna bermatzea dela aitortzen da; hau da, pertsona guztiek, eta, batez ere, zailtasunak dituztenek, gune publikoak era autonomoan erabil eta goza ditzaten. Horrexegatik, botere publikoei dagokie eskubide horiek bermatzea”.

Nahiz eta formalizatu gabeko elkarte baten funtzionamendua eduki, argi izan zuten hasieratik zein zen beren helburua eta zein beren metodologia helburu horretara iristeko: mugikortasuna zailtzen dituzten oztopoak identifikatzeko makina bat argazki atera, eta txosten marduletan itsatsi horiek, behar diren azalpenak eta irtenbideak emanez batera.

Jauregiren hitzetan, “Xumeak izan ziren gure lehenbiziko planteamenduak eta proposamenak: batik bat, ibilbide zehatz batzuk egitea zailtzen zuten oztopoak kentzea edo zebra-bideak beharrezkoak (herrigunekoak nahiz auzoetakoak, Sorabilla, Goiburu, Alejandro Kalonge, Leizotz...)... Aldi berean, ibilbideak garatzeko nahitaezkoak ikusten diren hainbat galtzada, espaloi, lotura, pasabide, eta abarri buruzko ekintzak ere planteatu genituen (Mimendi arrapala, Txistokiko bus inguruko espaloia, Txistokitik Bazkardorainoko bidea, kale Nagusia eta Dr. Huizi-udaletxea...)”.

Nolanahi ere, eskakizun xumeetatik harago joan da Ackzesible Andoain Irisgarria elkarte, urteen poderioz, Irure-

tagoienak zehaztu duenez, “proposamenen arloa dibertsifikatzen joan zaigu, eta zebra-bideez gain, jorratu ditugu udal eraikinetan irtenbentzioak egiten hastea (sarbidea, komunikazio bertikala, komun egokitu...) edota herriko komertzioen diagnostia egitea, gure bizimodu era autonomo batean bizitzea erraztuko liguketenak”.

Atzera begira, balorazio baikorra

Hamar urteko ibilbidea egin eta gero, atzera begira jarri, eta mugikortasunean zer hobetu den baloratzeko moduan direla aitortzen dute Ackzesible elkarreko kideek.

Udala da mugikortasuna hobetzeko neurriak jar zitzakeen gertueneko erakundea, eta alde horretatik, baikorra eta eman-korra gertatu dela harekin urte hauetan edukitako harremana. “Bilerak maiztasunez egin izan ditugu politikoekin nahiz teknikoekin, eta arina izan da gutxia; elkarlanaren fruituak begi bistakoak direla iruditzen zaigu”, Jauregik adierazi duenez.

Nabarmen duenez, besteak beste, “oinezkoen sarea osatzen duten ibilbideetako praktikagarritasuna bermaturik dago, biz-

pahiru pasagune salbu. Udal eta beste eraikinei dagokionez, orohar, egokitze jarduketak egin diren eraikinetan bermatua geratu da mugikortasuna (Herriko etxea, Aita Larramendi Haur Hezkuntza, Olabide, Olagain, Allurralde, Arrate, Pagamendiko hilerria...); merkataritzan, Andoaingo komertzioen diagnostia egiteko hitzarmena sinatua dago (oraindik gauzatzeko bada- go ere); garraioen arloan, markesina gehien irisgarritasuna nabarmen hobetu da, batean ezik. Bestalde, 2008ko Udalaren Irisgarritasun Plangintza zaharkiturik geratu denez, Udalak Ingenia enpresari plangintza eguneratzea eskatu zion 2019an”.

Epe luzerako proposamen berriak

Orain arteko proposamen sortari jarraipena eman asmoz, eta Ingeniari egindako Plangintza oinarritzat hartuta, Ackzesible elkarreko proposamenez jositako txosten berria aurkeztu zion Udalarari 2020an. Hiru ataletan banatutako proposamena, hain zuzen: bide publikoak, eraikinak eta garraioak.

Jauregi deskribatu du proposamenen sorta: “Bide publikoen arloan, ibilbideetako eta auzoetako zebra-bideak (koskak eta baldosak) erabat egokitzen jarrai dezala eskatu genion; asko direnez, lehentasuna-ordena ezarri genuen. Galtzada eta espaloietan, esku-hartze bertikalean eta gune libreetan jarduera guztiak egiteko eskatu ostean,

bi eranskin osatu genituen, esku-hartze nagusiak eta esku-hartze txikiak izenekoak”.

Esku-hartze nagusien atalean, batetik, oinezkoen ibilbideak “berurbanizatzea” proposatu zuten (Miranda pasealekua, Leizaur parkea, Txistoki pasealekua, kale Nagusia, Doctor Huizi-Udaletxe-ko bidea, Alejandro Kalonge, Arrate atzealdea, Gabriel Aresti, Ondarreta, Kale Nagusia-Olazar bidea...). Eta bestetik, mugikortasun bertikalean lanketa berezia egitea: “Gure herria, bere orografia dela eta, oztopoz beteta dago bertikalki mugitu ahal izateko, eta horrek mugikortasunean zailtasun asko sortzen ditu, batez ere pertsona ahulenengan. Hori dela eta, hainbat herrigune aztergai hartzeko eskatu genion Udalarari: hala nola, Kale Nagusia-Kaleberria, Kaletxiki Goikoplaza, N1-Mimendi, Ondarreta-Goikoplaza, Gernika kalea-Agustin Leitza, Kalonge-Mimendi, Olagain auzoa-Bertxin kalea, Doktor Huiziko etxe-taldea...”.

Bide publikoen atalean, azkenik, Ackzesible elkarreko parkeak dituzte gogoan “eskuhartze txikia” egiteko orduan. “ia parke guztiek sarbide eta barne-mugikortasun irisgarriak dituztenez, eskatzen dugu jolas-elementuak (fisikoak,

esperientzia sentsorialak, kooperatiboak, sinbolikoak...) pixkana egokitzea, ordezkatzeko edota berriak jartzea da, erabat inklusibo eta integratzaileak izan daitezkeen. Horren adibidetzat jo dezakegu oraindik orain berriutako Aiztondo Parkea”.

Eraikinak eta garraioak

Eraikinen eta garraioen atalean ere hainbat proposamen luzatu dizkio Udalarari Ackzesible elkarrekoak: “Udal eta bestelako eraikinetan mugikortasuna bertikala konpontzeko eta solairu bakoitzean komun egokituak ezartzeko beharra dago, eta iruditzen zaigu egokiak direla elementu mekanikoak horretarako. Merkataritzan, berriz, Andoaingo denden diagnostiarako Elkartu elkarrekoak eta Udalak egindako hitzarmena gauzatu beharko litzateke”.

Garraioei begira, markesinak egokitzen segitzea eta aparkaleku erreserbatuen azterketa burutzea eskatzen diote Udalarari.

Bestalde, ohartarazi dute beren proposamenean txertatu dituztela Goiburu, Sorabilla, Leizotz eta Alejandro Kalonge auzuneak, “nahiz eta Udalaren Plangintzatik kanpo geratu diren”.

Eskakizunen zerrendatik ere, azpimarratzekoak dira honako biak: “egiten diren obra berri guztiak bete ditzatela irisgarritasun irizpide berriak, eta, langile berriak kontrata ditzala Zerbitzu-Brigadara bideratzeko.

Harremanetarako e-posta: ackzesible@gmail.com / Twitter: [@ackzesible](https://twitter.com/ackzesible). ACKZESIBLE

ERAIKINEN ETA GARRAIOEN ATALETAN HAINBAT PROPOSAMEN LUZATU DIZKIOTE UDALARI

Iruretagoiena, Fernandez, Guirado eta Jauregi, solasean. Laukotearekin osatutako bideo-muntaia, ikusgai dago Aiurri.eus webgunean. AIURRI

Igogailuen aldeko apustua

Ackzesible elkarteak kideek adierazi dutenez, Ingenia enpresak egindako Plangintza berrian txertatuta geratu dira eurek egindako hainbat proposamen, hala nola, oinezkoentzako ibilbideak berrurbanizatzearen edota mugikortasun bertikalaren gainean.

Mugikortasun bertikalaren atalean, Ackzesible elkartearen pozik agertzen da Udalaren Plangintzak hainbat igogailu proposatzen dituelako. “Gaur egun hainbat elementu mekaniko dauden arren, funtsean, eskailera eta arrapala mekanikok dira, eta igogailuren bat edo beste dago. Kontuan izan behar da eskailera eta arrapala mekanikoak ez direla unibertsalak. Alegia, ez direla erabilgarriak gehien behar duten pertsonentzat (gurpil-aulkien erabiltzaileak, mugikortasun urriko pertsonak, haurrak kotxetxoetan eramaten dituzten gurasoak, etab.). Beraz, igogailuak elementu mekaniko unibertsal bakarrak direnez, egoki ikusten dugu herrian igogailuak jartzeko Ingeniak egiten duen planteamendua. Jakina, epe luzerako hainbeste igogailu planteatzeak, eta aintzat hartuta horien kostu ekonomikoa, mugikortasun bertikalaren azterketa sakona egiteko premia ikusten da”.

Bidelagun ugari

Udalarekin ez ezik, bestelako harremanak ere egin dituzte

bidean. “Elkartu elkarteari (Gipuzkoako Desgaitasun Fisikoa duten Pertsonen Federazio Koordinatzailea) laguntza teknikoa eskatu genion, eta elkarkidetzaz lortu dugu geroztik. Balio handikoa egin zaigu bere ekarpena. Gautenarekin (Autismoaren Espektroko Nahastea duten pertsonen senideen elkarte) edo Salkin herriko dendarien elkarteari ere badauzkagu harremanak”.

Bestalde, elkarteko kideek, mugikortasuna modu batera edo bestera mugatuta daukaten herriko pertsonengana hurbiltzeko saiakerak egin dituzte urte hauetan, “praktikak erakusten baitigu ikuspegiak, gabeziak, eskaerak proposamenak... diferenteak izan daitezkeela”.

Horrela, nabarmendu dutenez, ikusmen arazoak dituen Juanjo Guirado elkartera batu izanak elkarteari ikuspegi zabaltzea eta aberastea ekarri du. Guiradok berak zehaztu du kalean gutxieneko normaltasun batean ibiltzeko bera bezalakoekin ezinbestekoak behar dituzten gutxieneko zenbat baldintza, aulkigurpildunentzat ez bezala: “Guretzat zebra-bide egokituak erabat garrantzitsuak dira; hots,

ACKZESIBLE ANDOAIN IRISGARRIA HERRITAR GEHIAGORI IREKIA DAGOEN TALDEA DA

baldosa marradunak (norabidea finkatzeko) eta baldosa botoidunak (arrikuaz ohartzeko) dauzkatena, eta, horiekin batera, semaforoak seinale akustikodunak izatea. Ez digute bizimodua konpontzen noski, izan ere, horiekin ere adi-adi ibili beharra baitauek, eta pittin bat despistatuz gero, erabat galduta geratzen baikara. Baina egia da erreferentzia lagungarriak egiten zaizkigula”.

Elkarte irekia

Ackzesible Andoain Irisgarria elkarte irekia dela nabarmendu dute bere kide guztiek. “Mugikortasun mugaturen bat daukaten pertsonak nahiz ez daukatenek daukate tokia bertan. Mugikortasunaren ikuspegitik herritar guztiok eskubide berberak eduki ditzaten lan egiteko jaiotzen elkarte, eta helburu horren alde ekarpenaren bat egiteko prest legokeen edonork dauka zabalik ateak”.

Elkarteko kide izateak eta bertan mugikortasun mugatua daukaten pertsonekin hausnarketak, ekimenak, kafe-tertuliak... partekatzeak mesede terapeutikoa eragiten diela aitortu du Oihana Jauregik. “On egiten digu daukagun lagunarteko giroak. Izan ere, ez baita lan samurra onartzea eta barneratzea zurekin daukazu muga fisiko hori; nork bere prozesua egin behar izaten du eta lagungarri egiten zaizkizu holako espazioak. Indarrak ematen dizkizu, buru-

jabe sentitzeko, guretzat egina ez dagoen gizarte batean moldatzen jakiteko, dagozkigun eskubideak eskatzeko eta borrokatzeko...”.

Ikusezintasuna

Gizartea ez dagoela prestatuta mugikortasun murriztuarekin bizi diren pertsonentzat dio Jauregik, eta ideia horretan sakondu nahi izan du Iruretagoienak: “Kalera atera ala ez atera, dilema hori maiz planteatzen zaigu. Izan ere, gainerako pertsonen antzera, guri ere gustatzen zaigu sozializatzea; desiratzen gaudelagu lagunarteko giroan egoteko, paseoan ibiltzeko, erosketetara irteteko... Baina nahikoa da koska arkitektoniko bat, mugikortasunean traba gainditu ezina zaizuna, edo zenbait pertsonen enpatia gutxiko jarrera, eguna izorratzeko, eta etxera itzuli nahi izateko. Demagun sartzen zarelara taberna batean, eta agudo, honi edo hari eskatu beharko diozu pixka bat baztertzeko, aulki hori kentzeko... Egoera horiek gogorak egiten zaizkizu, ez bazaude indartsu une horretan”.

Mugikortasun mugatu daukaten pertsonak, jendartean direnean, beren inguruan, “ikusezintasunaren efektua” sortzen dutela gaineratu du Jauregik; alegia, mugikortasun arazorik ez dutenek agudo detektatzen dituztela, eta hortik aurrera ez ikusiarena bezala egiten zaiela. “Espazio publikoetan-eta, agorafobia sentitzeraino iritsi izan naiz ez gutxitan. Taka-takarekin ibiltzen naiz, handia naiz gorputzean, baina hala eta guztiz ere, existituko ez banu bezala jokatzen dute batzuek. Neu naiz jendeari iskin behar diodana mugitu ahal izateko. Azkenean, modu batera edo bestera, egunerokotasuna irauli egiten zaizu; lagunak desagertzen zaizkizu, eta bakartzen zoaz...”.

Mugikortasun mugatuko pertsonak, bizitzari tinko eutsi nahi badiote, ahalduntze prozesu pertsonal bat egitera behartuta daudela ere adierazi du Jauregik. “Nire kasuan, lau pertsona dauz-

UDALERRI IRISGARRIA LORTZEA HERRITAR GUZTIEN MESEDERAKO IZANGO DA

Ackzesible elkarte

Ackzesible elkartearekin harremanatzeko bideak:

- Kideren batekin zuzenean harremanetan jarrita.
- Korreoa: ackzesible@gmail.com.
- Twitter: @ackzesible.

kat inguruan desgaitasunen bat jasaten dutenak, eta zorionez, elkarbizitzan ez daukagu arazorik. Burujabetze prozesu pertsonal bati esker, ikasi dut naizenaekin eta daukadanarekin zoriontsu bizitzen, eta alde horretatik, zer pentsatua ematen didate askok, osasunez ondo ibili arren ez baitakite daukatena baloratzen, ez baitakite buruarekin konforme egoten”.

Gizarteari onura dakarkion ekimena

Mugikortasun mugatua daukaten pertsonak bizimodua duintasunez egin dezaten bideratzen ditu ahaleginak Ackzesible elkarteak. Gizartea errealitate hori ulertu eta onartzera edo toleratzera iristen den arren, elkarteko kideek uste dute hori harantzagoko hausnarketa egitea falta zaiola. Alegia, kontzientzia hartu beharko lukeela, aldarrikapena ez dela bakan batzuen interesekoa, guztiona baizik. Guztioi eragiten digula irisgarritasunak.

Iñigo Iruretagoienak hartu du hitza, mezu zuzena zabaltzeko: “goiz ala berandu, pertsona guztiek, edo ia guztiek, jasango dugu desgaitasunen bat. Jaiotzean, gaixotasun batek eraginda, edota, segundo gutxitan gerta litekeen istripuren batek eraginda, mugikortasunean mugatuta sentituko gara batzuk. Eta bizitzan zorigaitzoko ezbeharrak jasaten ez duten gainerakoek ere, ez bada 40 urterekin, bada, 60 nahiz 80 urterekin, mugatu egingo zaie mugitzeko ahalmena. Horrenbestez, guk orain aldarrikatzen duguna kaleak, espaloiak, zebra-bideak, paseo-bideak, eraikin publikoak, komertzioak, kultur aretoak... guztiontzat irisgarriak izan daitezten, ez dela gu bezalakoekin mesederako bakarrik izango, denekin mesederako baizik”.